

Horsensianer går tæt på dansk byggeri

Steen Estvad Petersen har gode ord om sin fødeby i debat-bogen »Kvalitet, tak!«

Anmeldelse af
Chr. Rimestad

»Horsens rummer nogle af vore første og bedste fabriks-anlæg.,, Nå ja, tænker man, det må arkitekten Steen Estvad Petersen selvfølgelig have lagt mærke til.

Han blev nemlig født i Horsens i 1935 som søn af den daværende direktør på Horsens Bryghus, Edwin Petersen. Han fik en murer-uddannelse lokalt, før han læste videre til arkitekt på Kunstakademiet i København og på Yale University i New Haven, USA.

Siden har Steen Estvad Petersen, som i dag er leder af Byggeriets Studiearkiv på Kunstakademiet i København, markeret sig som en flittig debattør, når snakken er om byggeri og kvalitet. Derfor var det helt naturligt at gå til ham, da Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur ønskede en bog til at markere sit 25 års jubilæum i år.

Resultatet er blevet "Kvalitet, tak!" - 112 sider med en farverig kavalkade over dansk bygnings-kunst. Steen Estvad Petersen har skrevet teksten, mens kollegaen Henrik Gram har været billedredaktør og fotografen bag de fleste af bogens billeder.

Fabriks-historie

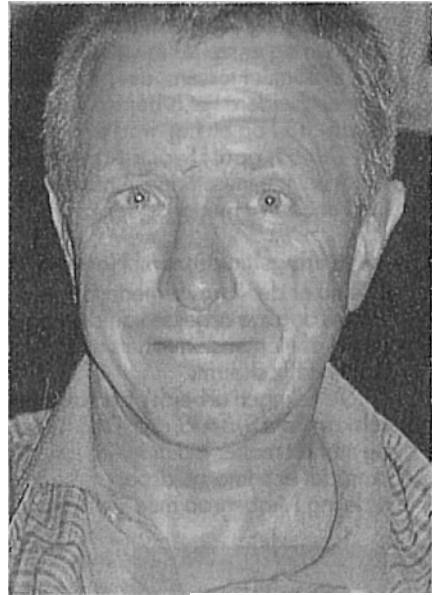
Sætningen om Horsens som en by, der kan byde på fabriks-byggeri af karat, er hentet fra «Kvalitet, tak!».

I værket er Horsens kommet i fint selskab. Så fint, at man som horsensianer må bryste sig lidt. Der er så mange, som vil nedgøre byen. Men Steen Estvad Petersen husker fra sine barndoms- og ungdomsår i byen stadig, at vi har bl.a. en stribe fabrikker, som fortæller arkitektur-historie.

Den tidligere trævarefabrik Bastian i Emil Møllers Gade får et stort billede med på vejen og kaldes «et af landets mest karakteristiske fabriksanlæg». Både det - te byggeri og andre gamle fabrikker i Horsens kan på smukkeste vis illustrere Steen Estvad Petersens bemærkninger om, at i industrialismens barndom, satte man en ære i at bygge solidt og smukt, og fabrikker var lige så patriarkalske småsamfund som agrartidens herregårde.»

Usædvanligt tilbud

Senere begyndte de industrielle byg-

Steen Estvad Petersen.

herrer at sværge til Økonomi, cement og kedelige haller. Først i de sidste år er det igen blevet moderne at lade arkitekterne få et ord med.

Steen Estvad Petersen og Henrik Gram illustrerer udviklingen, og selv om det ikke sker med billeder fra Horsens, kan den også følges her. Der er masser af grimme fabriks-anlæg - og der er i de sidste år kommet nye, markante byggerier til som f.eks. CN Børmas nye lokaler på Vejlevej.

Samtidig er der undtagelser fra den gængse udvikling - f.eks. Hede Nielsens bygninger i Emil Møllers Gade, som i en tid, hvor de fleste byggede goldt-økonomisk, blev opført med sit karakteristiske trappetårn og arkitektoniske rejnsning.

Altsammen lægger det op til en rundtur i byen. Et usædvanligt tilbud til de bygnings-interesserende turister: En arkitektonisk rejse gennem industrialismens tidsalder.

Hvis der vel at mærke bliver passet på bygningerne. Og det er netop, hvad Steen Estvad Petersens bog lægger op til.

Mangfoldigheden

De 112 sider fortæller i tekst og masser af billeder om dansk bygnings-kunst - og u-kunst. For den kendte arkitekt trækker ikke kun eksempler på det gode byggeri frem. Han illustrerer også, hvordan man efter hans mening *ikke* bør gøre.

Steen Estvad Petersen lægger ikke skjul på, at andre måske mener noget andet end han. »Opfattelsen af, hvad der er smukt eller grimt, er meget vanskelig at definere,- skriver han. «Heri består en del af kvaliteten: Oplevelsen af en mangfoldighed, som man aldrig bliver træt af at studere..»

Billeder og tekst bringer læseren rundt i hele landet.

Horsens dukker op nogle gange. Søndergades mange smukke huse vises, Ny Havnegade med forhaver og blomster i farverigt flor udpeges som et eksempel på «fine arbejderhuse fra århundredeskiftet».

Undrer sig

Men også byggerier andre steder i landet kan sætte lokale tanker i gang:

Steen Estvad Petersen viser et billede af en Kvikly-butik et sted i landet og taler om byggerier, som er -fuldstændig ude af trit med deres omgivelser.. Og som horsensianer tænker man uvilkårligt på først Kviklys ufølsomme glashus, der på Søndergade er en helt misforstået nabo til Helms Apotek, dernæst på det nyopførte OBS!-varehus på Sankt Helene Vej.

Den skrivende arkitekt undrer sig - og man undrer sig med ham: Kvikly- og OBS!-byggerierne både i Horsens og andre steder -er endda udgået af Brugsforeningerne, som for mange år siden stod for kvalitet og fremsyn«.

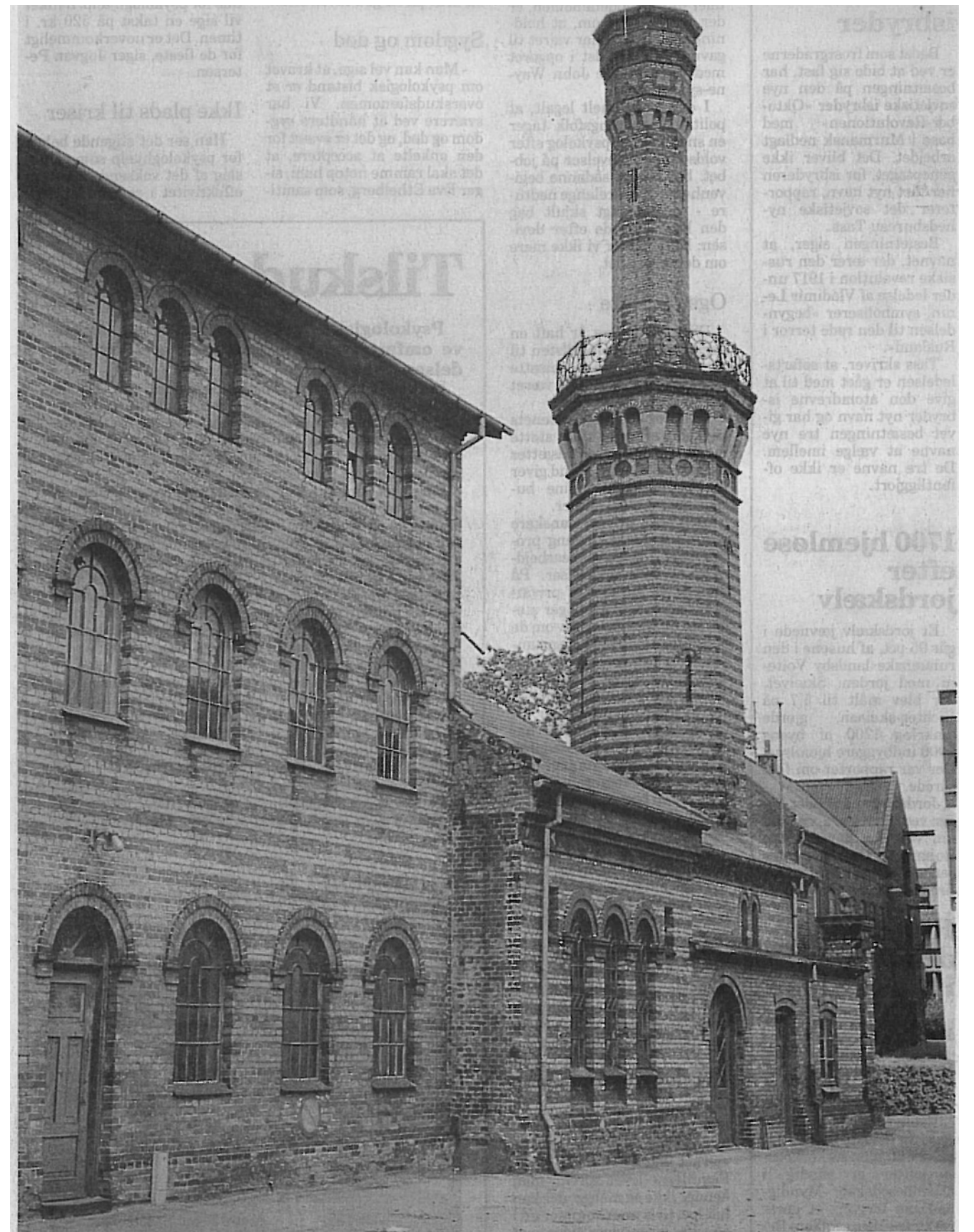
Konstant dialog

Sådan er der så mange tankevækkende ord i -Kvalitet, tak!». Selv kalder Steen Estvad Petersen bogen for "en øjenåbner", og han udtrykker håb om, at man fremover mere vil diskutere og omtale bygnings-kunst og arkitektur. «For uden en konstant dialog mellem dem, der bygger, og brugerne af det byggede får vi aldrig defineret, hvad kvalitet er.»

Også Horsens har masser af brug for denne debat, specielt i disse år, hvor den ene projekt-mager efter den anden ønsker at præge byen.

Derfor vil mange horsensianere have godt af at læse bogen. Måske ikke mindst byrådets medlemmer. Faktisk burde «Kvalitet, tak!». være en obligatorisk gave under juletræet i alle politiker-hjemmene.

Bogen, der koster 375 kr., er udgivet af Borgens Forlag med støtte fra Nykredits Fond og Nykredit.

Med tilfredshed konstaterer Steen Estvad Petersen, at Bastians karakteristiske skorsten netop er blevet fredet. Den og den ældste del af fabrikken er tegnet af Horsens-arkitekten J. C. Clausen i 1856. Han hentede sin inspiration fra minareter i Cairo og skorstenen på et vandværk i Potsdam uden for Berlin. (Foto fra bogen »Kvalitet, tak!«)